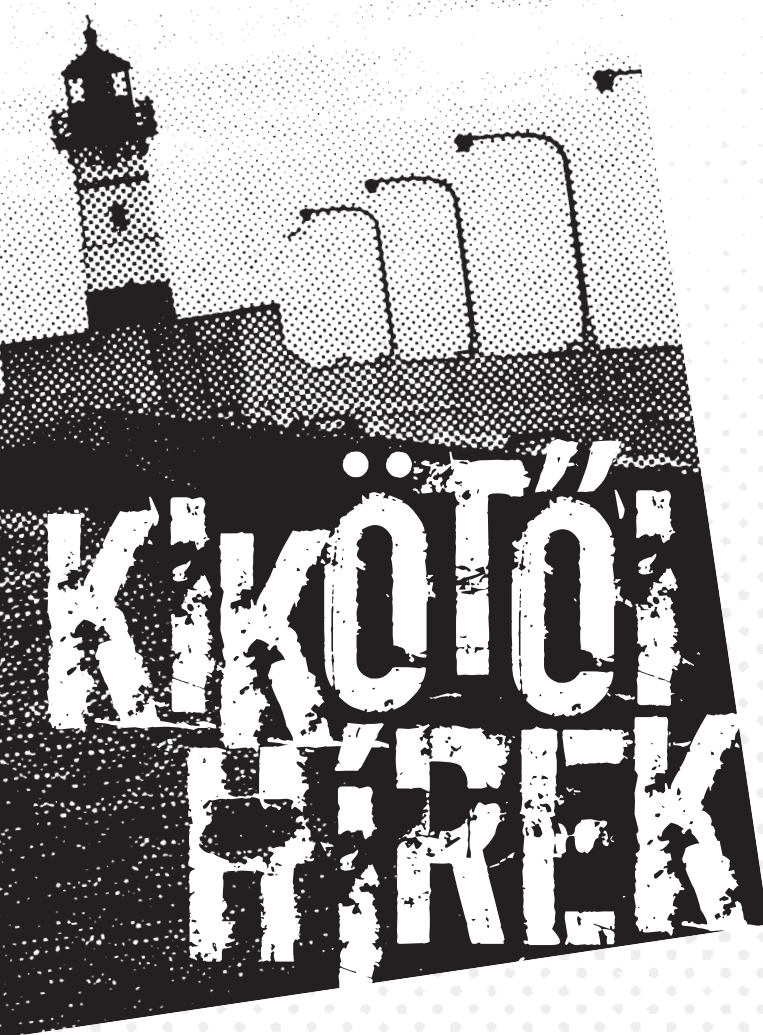

NÉMET

Az előző szám lapzártájakor még csak találgatni lehetett, ki nyeri el a jelöltek közül a Lipcsei Könyvvásár Díját. Bár már akkor sokat cikkeztek Sibylle LEWITSCHAROFF *Apostoloff* című regényéről, mégis meglepetésként ért, hogy a bolgár-német szerző műve lett a befutó, annyira negatívnak éreztem a recenziók és főként azok címválasztása – *Apagyilkosság bolgár módra* (Thomas Hummitzsch), *A gyűlölet esztétikája* (Peter Mohr) – vagy egy-egy olyan kiragadott idézet (mint pl. „Bulgária maga az önpusztítás”) alapján a regény tematikáját. Most azonban, talán némi sznobizmustól is hajtva, ismét nekiláttam átnézni a mű sajtóvisszhangjait. A kelet-európai roadmovie-ként is aposztrofált regény a bolgár-sváb származású, csípős nyelvű, sokszor cinikus elbeszélő nő és nővére kissé morbid aporójú bolgár körútját írja le. A nővérek 70 000 euro célprémium reményében vállallják egy Stuttgart-Degerlochból Szófiába tartó halottaskonvoj kíséretét, amely számos bolgár emigráns közt saját, évekkal ezelőtt öngyilkosságot elkövetett édesapjuk földi maradványait is segít az anyaföldre visszajuttatni. A ceremónia után spontán ötlettől vezérelve vállalkoznak rá, hogy bolgár kísérlőjük, Rumen Apostoloff által kalauzolva beutazzák apjuk szülőföldjét. Érzelmességnek vagy meghatottságnak azonban nyoma sincs az út során. A regény sokkal inkább leszámolás egyrészt a párját ritkító bolgár viszonyokkal, melyeket Apostoloff minden jó szándékú patrióta igyekezete ellenére a sztálini építészeti, valamint a politikai és szociális kulturálatlanság abszurd és utálatos elegyeként érzékel az elbeszélő. Leszámolás másrészt a gyáván az öngyilkosságba menekülő apa emlékével is. Ez utóbbit nyomatékosítja az elbeszélő konklúziója és egyben a regény zárómondata is: „Úgy vélem, nem a szeretet, hanem kizárólag a jó szándékkal ápoló gyűlölet képes sakkban tartani a holtakat.” Számos önéletrajzi párhuzam is fellelhető a regényben. Az 1998-as Bachmann-díja óta számon tartott, jelenleg Berlinben élő író bolgár apa és sváb anya gyermeke, maga is Stuttgart-Degerlochból származik, orvos édesapja pedig önkézzel vetett véget az életének, a szerző pedig éppúgy, mint regénye elbeszélője, tulajdonképpen külső motiváció hatására, a Robert Bosch Alapítvány kezdeményezésére vállalkozott arra, hogy Bulgáriáról írjon. A svájci internetes art tv (<http://www.art-tv.ch/3847-0-muellerhaus--sibylle-lewitscharoff.html>) által készített riportban arról is beszél az író, hogyan viszonyul egymáshoz regény és önéletírás, de rövid részletet is felolvas a műből, míg a Zeit interjújában (<http://www.zeit.de/online/2009/09/interview-sibylle-lewitscharoff>) bulgáriai élményeiről és benyomásairól nyilatkozik részletesebben.

„A Kikötői hírekben az a legjobb, hogy csöppet sem szentimentális”
(Cate Blanchett, a Kikötői hírek c. film szereplője)

„A Kikötői hírek arról szól, hogyan találunk közösségre az egyes emberek”
(Julianne Moore, a Kikötői hírek c. film női főszereplője)

Judith HERMANN, az 1970-es születésű berlini író 1998-ban robbant be az irodalmi köztudatba *Sommerhaus, Später* (Nyaraló, később) című kötetével, s az irodalmi közvélemény generációja régóta várt eredeti hangjának tekintette. 2005-ben megjelent második könyve *Nichts als Gespenster* (Kísértetek, semmi egyéb) szintén elsöprő sikert aratott. Harmadik könyvére hat évet vártak az olvasók. Az *Alice* címet viselő kötet öt elbeszélésből áll, melyek egy-egy férfi nevét viselik. Minden fejezet a címszereplő egy-egy ismerősének, rokonának az elvesztését írja le. A nemi megosztás – haldokló, hirtelen halált haló vagy akár hosszú évekkel ezelőtt öngyilkosságba menekült férfiak vs. az őket túlélő nő –, a szerző nyilatkozata szerint egyszerűen csak így alakult. Legfeljebb annyiban tudatos döntés eredménye, hogy nem akart csak azért írni nőalakok haláláról is, hogy helyre billentse a megborult nemi egyensúlyt. Ugyanakkor nem is a halál aktusán van a hangsúly, hanem azon, Alice hogyan dolgozza fel ezeket a veszteségeket. Hermann jellegzetessége, hogy a nagy cselekmények helyett a semmiségnek tűnő apróságok pontos leírásán át mutatja meg a lényegét. Így a halál traumájának feldolgozása itt is apróságokban, pakolásban, hagyatékrendezésben, egy meleg kézfogásban vagy a haldoklóknak készített gyógytea megítatásában jelenik meg. Érdekes összevetni a kritikákat. Felicitas von Lovenberg az FAZ hasábjain úgy értékeli, csupán az utolsó két elbeszélésben válik határozottabbá az elbeszélő hangja, és adatik meg az esély, hogy a kötet minden sorából áradó halál meg is érintse az olvasót. Uwe Wittstock (Welt) ezzel szemben úgy véli, az egymást követő epizódokban egyre fokozottabban csak a címszereplőre koncentrálnó megközelítés a téma monotonitásához vezet, s az első két fejezet nagyszerű kezdete után már csak esik az írások színvonala. Hasonló véleményt fogalmaz meg Gerrit Bartels (Tagesspiegel) is, aki már-már giccsbe hajló megoldásnak találja az utolsó epizódban lazán összefuttatva a szálakat újra megidézni valamennyi alakot, amit Roman Buchelli (NZZ) éppen lelkesen magasztal.

Schilf című krimije után (I. Műút 2008006) az egészségközpontú társadalom negatív utópiáját írta meg Juli ZEH legújabb regényében, amely a *Corpus Delicti* címet viseli. A 2057-ben játszódó történet egészségdiktatúrájában a tökéletes test a legfőbb érték, a polgárok és a társadalom jólétének mágikus kulcsa a prevenció. Minden gyanús, aminek egészségkárosító hatása lehet. Üldözik a dohányzást és az egészségtelen étkezést és életmódot, s a lakosokat karjukba ültetett mikrocsipeken keresztül ellenőrzik. Az alvási és étkezési napló beadásának elmaradása, az előírt sportteljesítmény radikális visszaesése, vagy a kötelező házi vérnyomásmérés és vizeletvizsgálat elmulasztása törvényszéki idézést von maga után. A monomániás államban kerülendő minden, ami balesetet okozhat vagy fertőzhet, így a háziállatok és a csók is, mint ahogy a sírás vagy a kétség is zavaró tényező abban a társadalomban, mely szerint a test épsége és egészsége a boldogság és elégedettség kulcsa. A harmincas éveiben járó Mia Holl kezdetben maga is lelkes híve e társadalomnak, ám amikor nemi erőszak miatt ártatlanul elítélt fivére öngyilkosságot követ el a börtönben, végzetes apátiába esik. Így válik akaratlanul is a rendszer ellenségévé. Tárgyalásának története képzeli a kevésbé elbeszélő, sokkal inkább érvelő stílusú, eredetileg színdarabként publikált történet gerincét. Az eljárás során a rendszer ellentmondásaira és diktatőrükességére ráébredő főszereplő konklúziója: „Megvonom a bizalmam attól a civilizációtól, amely elárulta a szellemet a testnek. Megvonom a bizalmamat attól a testtől, amely nem lehet saját testem és vérem, mert a normális test kollektív vízióját kell megtestesítenie.” Így lesz Christian Geyer (FAZ) szerint a test kisajátítása a prevenció jegyében a jelen kisajátítása a holnap kedvéért. Az irodalmi és jogi képzettséggel is bíró és egyben gyakorló jogász Zeh vérbeli moralista nemcsak ebben, de korábbi regényeiben, tanulmányaiban, esszéiben és politikai állásfoglalásaiban is. A Solothurni Irodalmi Díj zsűrije a napokban ítélte a szerzőnek a díjat „irodalmitag sokszínű és kortörténetileg meghatározó” műveiért, melyek közül a *Corpus Delicti* a grémium szerint azt is bizonyítja, milyen virtuozitással és szenvedéllyel ábrázolja irodalmi műveiben az egyén szabadsága és az államrend között kirajzolódó feszült térben a társadalom torzulásait. Eközben Zeh ezúttal hasonló témájú ám egészen más műfajú könyvén dolgozik Ilja TROJANOW-val. Az *Angriff auf die Freiheit* (Támadás a szabadság ellen) politikai pamflet a személyes szabadságról és az alapjogokról a terrorizmus elleni küzdelemben. A társadalom polgárai feletti totális ellenőrzés ezúttal is központi téma, ám nem fiktív történeten, hanem például politikai beszédek retorikai elemzésén és törvényjavaslatok indoklásának ellenőrzésén át járják majd körül a szerzők.

(Paksy Tünde)

ANGOL

New York legtrendibb irodalmi eseményei közé tartoznak a Moth szervezet mesélő estjei, ahol híres emberek, írók mesélnek magukról a közönségnek, akiket a mesélés varázsa úgy rabul ejt, ahogy egy molylepkét a lámpa fénye. A PEN és a Moth rendezésében nemzetközi írók léptek fel a Galapagos Art Centerben, mely nevéhez méltóan egy vízzel elárasztott bár, ahol hiddal összekötött szigeteken lehet koktélokat szűrölni a félhomályban. Mindez most valóban egy kikötőben történik, mert az épület bejárata a Manhattan híd alatt van, ahonnan ráláthatok a South street dokkjára.

Az est címe (R)EVOLÚCIÓ, melyet Tom SHILLUE, író és komikus vezet le. Elsőként a *Csillagok háborújával* való kapcsolatát értékeli, mely tükrözi Amerika ideológiákba bújtatott imperialista törekvéseit. Olyan ideológia ez, amely a Halálcsillagot Szabadságcsillagnak nevezte el. „A fény harca a sötétséggel, de tulajdonképpen mi is a baj a sötétséggel?” „Mai napig félek az apámtól, de hát gondoljunk csak vissza: Darth Vader volt a hetvenes évek apafigurája”. Vader a skandináv nyelvekben amúgy is apát jelent. „Viszont ma minden más: a hároméves kislányom ujjja kőre csavarva csicskázat nap mint nap.” SHILLUE megszabja az est hangulatát, nevetünk; ezután következnek a vendégek, akiknek egy olyan eseményről kellett beszámolni, amely megváltoztatta az életüket.

Petina GAPPAN, a jelenleg Genovában élő, zimbabwei származású író elméséli, hogy a demokráciába lépve még milyen hosszú utat kellett megtenni ahhoz, hogy valóban egyenlőség legyen a fehér telepesek és a bennszülöttek között. Gyermekkorában különböző megaláztatásokat szenvedett el, mikor lehetővé vált számára, hogy egy olyan iskolába járjon, ahova többnyire telepesek gyermekeit írták be. Az idén jelent meg egy novelláskötete *Elegy for Easterly* címmel, melyet jelenleg hat nyelvre fordítanak. A könyv egyéni sorsok bemutatásán keresztül dokumentálja a demokrácia diktatúrába fulladását a Mugabe-rezsim alatt. A népirtások elől menekülve sokan elhagyták hazájukat, és a lakosság egynegyede HIV-fertőzötté vált.

Ezután egy fürgé, gyors beszédű, filigrán asszonyka lépett a színpadra. Bokara LEGENDRE, legfőképpen spirituális ihletésű könyveiről ismert író, egy olyan tapasztalatot mondott el – jó adag öniróniával fűszerezve a mondanódóját –, amelynek hatására a hitnek egy formáját fedezte fel. Nepálba utazott egy ünnepségre, ahova helyismeret hiányában hosszú báli ruhában és túsarkúban, kerítésen átmászva, tehénürülékbe süppedt cipővel érkezett meg. „A mulatság mindig ott van valahol. És a béke is. Csak választás kérdése.”

GARACZI László hozta magával kelet-európaiságát, még az előadásmódja is a másságát tükrözte; sokkal visszafogottabb stílusban, kevésbé vehemens előadásmódban egy igazi kelet-európai kuriózummal kecsegtetett. Egy Trabantban elszendvedett balesetről mesélt, de hogy érzékeltesse ennek a járműnek a papírmasé jellegét, elregélte, hogy egyszer még a disznók is megrágták a karosszériáját. Később egy Trabant utközött az időközben lecserélt kocsijárába. Ennek a két balesetnek voltak olyan mozzanatai, melyek hatására nyilvánvalóvá vált számára, hogy nem tud semmit a valóság végső dolgairól. A kommunizmus nevelte ateistából agnosztikussá vált.

Salman RUSHDIE legutóbb megjelent könyvében, a *Firenzei varázslónőben* a szépséget olyan hatalomként írja le, amellyel másokon uralkodni lehet. Rushdie a női szépségtől megigéztetett íróhoz mérten gyönyörű nők társaságában jelent meg a rendezvényen. Nicaraguába tett utazásának élményét osztotta meg velünk. Akkor, bár kihívta maga ellen a sorsot azzal, hogy elment megnézni a háború helyszíneit, épségben érkezett vissza a londoni otthonába, és fejezte be a *Sátáni versek* utolsó fejezeteit; de hiába lélegzett fel, a könyv miatt az iszlám világ ellene fordult és éveken át tartó bujdosásra kényszerült.

Több mint 150 író és médiaszemélyiség vett részt a közel egy hétig tartó fesztiválon. NÁDAS Péter *A nagy karácsonyi gyilkosság* című esszéjét olvasta fel a Cooper Union nagytermében, Babarczy Eszter, Bán Zsófia, Térey János és Garaczi László a Magyar Kulturális Házban a rendszerváltás utáni irodalmi életről beszélgettek. De találkozhattunk Mark Z. DANIELEWSKIVAL, Roxana ROBINSONnal, a jamaicai születésű Marlon JAMESszel és még sorolhatnám.

DANIELEWSKI a 2000-ben megjelent *House of leaves* című regényével nyerte el az irodalmi elismerést, és a művet nem véletlenül látták el a kritikusok posztmodern és avantgárd címkével. A könyv koncepciója kettős narrációra épül. Egy vak ember feljegyzéseket készít egy dokumentumfilmről. Halála után egy Johnny Truant nevű férfi találja meg a jegyzeteket, aki megpróbálja olvasható formába öszerezni, s közben el látja azt a saját életére vonatkozó lábjegyzetekkel. A filmről persze kiderül, hogy soha nem is létezett, ezért felmerül a kérdés, hogy miért írt egy vak ember kommentárt egy soha nem létező filmről. Tehát ha nem a külső valóság kommentárja, akkor a lélek belső útvesztőjébe vezető térkép lehet ez, melyre a könyv labirintust ábrázoló borítója is utal.

(Márkus Krisztina)

FRANCSIA

A francia irodalom hatalmas kincseshánya: nagy alakjainak akár egész életműve, akár egy-egy halhatatlan alkotása gyakorla megihleti a későbbi generációk művészeit. Ez történt mostanában Flaubert *Bovarynéjével* is: Alain FERRY jelentetett meg egy regényt *Mémoires d'un fou d'Emma / Emma bolondjának emlékiratai* címmel (Seuil). A mű tiszteletadás az olvasás és a könyvek előtt, különösen a *Bovaryné* előtt, s amelyben Flaubert a nagybetűs Mesterként jelenik meg, és amelyben a narrátor maga az olvasás által üdvözl, az író olvasmányélményeit, az olvasás aktusának boldogságát közvetítve. Ugyanez a mű az alapja Christophe CLARO 2008-as könyvének: a Gallimard-nál jelent meg az év legjobb címének megválasztott *Madman Bovary*, amely merész szövegkommentárként alaposan meg- és kiforgatja Flaubert művét. A történet kiindulópontjaként a főhős összeomlik, mivel kedvese elhagyta, s jobb híján olvasásba menekül. Mégpedig a már nagyon is jól ismert *Bovarynéba* fog bele, s újra belezuhan, elmerül benne, valósággal belezárkózik.

Mindenki által szeretett könyv az *Előttem az élet*, szerzője az enigmatikus Émile AJAR alias Romain GARY, akinek nem csupán művei, de élete és halála is kiváló alkalmat adnak legendák születésére. Ugyanis Gary felesége a rendkívül bájos és talányos Jean Seberg volt (Belmondo partnere a *Kifulladásig* című Godard-filmben), s idén harminc esztendeje, hogy a csodált pár – egy kamasz fiút hátrahagyva – öngyilkos lett. A hajdani gyermek, Diego GARY most 45 éves, Barcelonában él, és egy könyves kávéházat vezet. Komor esztendőket maga mögött tudva jelentette meg a Gallimard-nál az *S. ou l'espérance de vie / S. avagy remény az életre* című regényt, amelyben egy tragikusan magára maradt fiatalember próbálná folytatni az életét. A könyvet Eugénie-nek, rajongva szeretett spanyol dadusának ajánlotta: „szeretete mentett meg – és ment meg ma is minden nap, hiszen soha nem tudtam rászanni magam arra, hogy [...] megöljem azt a kisfiút, akit ő annyira szeretett.”

Boris VIAN is olyan fenegyereke a francia irodalomnak, aki minden tizenéves számára (és nem csupán francia földön) fontos felfedeznivaló, és aki számos írónak volt meghatározó élménye, amint erről Daniel Pennac, Fred Vargas, Jean Teulé is beszámol a Lire magazin tematikus összeállításában (2009. április). A nyilatkozatok apropóját az adja, hogy Vian életművét 2010-ben készülnek megjelentetni a francia irodalom panteonjának számító Pléiade-sorozatban, és neves alkotók teszik le voksukat az ötlet mellett. Például Pennac elmeséli, hogy tanárként saját diákjaival mindig Vian-szövegekkel érzékel-tette a metaforák és egyéb stilisztikai alakzatok mibenlétét. A Vian-fanatikusok nagy öröme egy igazi irodalmi csemege is megjelent idén tavasszal: hatvan évvel azután, hogy az író megalkotta (1950!), most végre olvasható-tanulmányozható a *Manuel de Saint-Germain-des-Prés / A Saint-Germain-des-Prés kézikönyve*. A korabeli rajzokkal illusztrált könyvecske a turistáknak szóló útikönyvek paródiája, amely Vian világának minden fontos helyszínére vagy apró, de annál titokzatosabb zegzugába elkalauzol.

Roland BARTHES (1915–1980) is nagy név hazájában és Magyarországon egyaránt: kikerülhetetlenül fontos elméleti munkáinak köszönhetően sokáig okos, szigorú és hüvös filozófusként, irodalomkutatóként tartották számon. Aztán *Fragments d'un discours amoureux / Beszédtöredékek a szerelemről* című kötetében, amely 1977-ben (ittthon 1997-ben) jelent meg, érzékeny „kvázi-művészként” szólalt meg. És idén – újabb meglepetésként – olvashatók immár legszemélyesebb naplójegyzetei, amelyeket édesanyja halála másnapjától kezdve vezetett két éven át, és amelyet nem volt képes befejezni. Nathalie Léger rendezte sajtó alá a feljegyzéseket *Journal de deuil / Gyásznapló* címmel a Seuil kiadónál. Múlhatatlan fájdalomról szólnak sorai, „Mam” volt a mindene: „a reménytelenség nulla foka”.

Napjainkban Franciaország kulturális életéről nem lehet teljes képet festeni egy tanár-író-színész alakja nélkül: François BÉGAUDEAU-ról van szó. A tavaszi francia filmnapok nyitófilmje volt városunkban a tavalyi cannes-i nagydíjas *Entre les murs / Osztály*, Laurent Cantet filmje, amelyben a főszereplő tanár megtestesítője, egyben a forgatókönyv társszerzője volt Bégaudeau. A tavalyi év végén jelent meg egy érdekes műfajú könyve: *L'antimanuel de littérature / Az irodalom antikézikönyve* (Bréal), amelyben úgy beszél tárgyról nagy pontossággal, hogy mellőz minden ünnepélyességet és pátoszt. Azt a felfedezését minden ünnepélyességet és pátoszt. Azt a felfedezését próbálja megosztani olvasóival, amin ő 15–18 éves korában ment keresztül, mikor is egyszerre rajongott Racine-ban ment keresztül, mikor is egyszerre rajongott Racine-ért és Didier Wampas-ért, párhuzamosan mélyült el a klasszikus irodalom és a rock nagy alkotásaiban. Az idei esztendő tavaszán pedig már ötödik regényének örülhetnek hívei, amely *Vers la douceur / A szelídség felé* címmel jelent meg a Verticales kiadónál.

Ki ne emlékezne *Tintinre*? Hinnék, hogy már nyolcvan éves? Meg is ünneplik rendesen: májusban Belgiumban Hergé-múzeum nyílik, Steven Spielberg pedig rajzfilm-trilógiát rendez a kedves képregényhős kalandjaiból.

(Klopper Ágnes)

SPANYOL

„Az irodalom fordítás, a világ fordítása”, vallja Julia OTXOA baszk író, aki az idei XVI. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál vendégeként látogatott hozzánk. Leginkább a novella műfajában mozog otthonosan, azon belül is a minielbeszélés avagy az egyperces a területe. Magyarul a Patak Könyvek Spanyol Elbeszélők sorozatában, Pávai Patak Márta fordításában 2007-ben jelent meg a *Különös küldemény* című gyűjteménye. A mininovella – a szerzőnő felfogásában – elsősorban tömör intenzitásával sokkal inkább számít a cinkos olvasó aktív közreműködésére, mint más műfajok, például a regény. Nem véletlenül jut eszünkbe azonnal Örkény: gyakori alkotóeleme az abszurd irónia, a játékoság, a rejtély, a többértelműség, így sokszor a szöveg megértésének elengedhetetlen feltétele a másodszeri, vagy akár sokadszori olvasat. Julia Otxoa példaképeiként Kafkán kívül a nagy latin-amerikai szerzőkre hivatkozik (Borges, Cortázar, Monterroso stb.), hiszen Spanyolországban a kiadók és a kritikusok kissé megkésve, csak mostanában kezdenek érdemben foglalkozni a műfajjal. Otxoa visszatérő témái a nemzeti identitás, az elnyomás, az erőszak – ily módon fordítja le a világot az olvasó számára –, amelyek erőteljes képiségükkel, sokszor szinte naturális őszinteséggel sokkolnak. A képiség nemcsak a verbalitás szintjén, azaz metaforák formájában jelenik meg, hiszen Otxoa voltaképpen költőként indult, és a vizuális költészet a mai napig kedvelt műfaja, népszerű gyerekkönyveit időnként maga illusztrálja. Alkotásaiban irodalom és képzőművészet szervesen kapcsolódik össze, az avantgárd tipográfia, a fotómontázs, a kollázs állandó technikái (www.juliaotxo.net).

A könyvfesztivál másik spanyol vendége Eugenio FUENTES volt, akit a kiadók azzal bélyegeztek meg, hogy krimiszervő, ám szerencsére ez őt cseppet sem befolyásolja munkájában. Magyarul a *S lön sötétség* című izgalmas regénye 2005-ben látott napvilágot, amely valóban a detektívregény kliséire épít, igaz, ezeket morális dilemmák (bűn és ártatlanság) és azok pszichológiai vetületei árnyalják. Neki is van egy állandó, represszológiai vetületei árnyalják. Neki is van egy állandó, represszológiai vetületei árnyalják. Neki is van egy állandó, represszológiai vetületei árnyalják.

Az elmúlt hetek további újdonságai között említésre méltó, hogy Ernesto CARDENALT, a nagy formátumú, de nagyon is ellentmondásos személyiségű nicaraguai pap-költőt Chilében Pablo Neruda-díjjal tüntették ki. A díj odaítélésének indoklásában kiemelték, hogy Cardenal költői munkásságát a klasszikus hagyományok és az aktuális modernség szerencsés ötvözte jellemzi, amely a latin-amerikai elnyomottak irányában tanúsított feltétlen politikai és ideológiai elkötelezettséggel párosul. Ebből a szempontból a nyolcvanadik életéhez közeledő Cardenal valóban Neruda méltó követője, hiszen szinte egész életében aktívan politizált (már amikor éppen nem egy trappista kolostorban élt), és ez az ő esetében a keresztény-katolikus eszmerendszerrel párosult. Solentiname szigetén utópista kézműves közösséget szervez, a felszabadulás teológiájának egyik élharcosa, a forradalmi sandinista kormány minisztere. Tavaly kiutasították Nicaraguából, amiért élesen bírálta a mostani, eredetileg szintén sandinista miniszterelnököt hiteltelenségéért és a visszaélései miatt, ez pedig nagy nemzetközi visszhangot váltott ki. Cardenal költészete is végletes, ő maga „tisztátalan” költészetnek nevezi. Számok, adatok, reklámszövegek, nevek, felsorolások jellemzik verseit, amelyek leggyakrabban közvetlen politikai tartalmukkal szinte azonnali cselekvésre buzdítanak. A prózaiság válik a legfőbb költői eszközzé, és amikor Marilyn Monroe-ért mond imát (*Oración por Marilyn Monroe*, 1965), egyértelműen a költői nyelvet profanizálja a végletekig.

Spanyolországban pedig a Királyi Akadémia tagjai közé José María MERINÓt választották a nemrég elhunyt író és irodalomtörténész Claudio Guillén helyére. Merino verseket, regényeket és novellákat ír. Műveinek visszatérő elemei a fantasztikum, a mítoszok, az álmok, az emlékezet, a gyermekkor, mint például a 2007-ben megjelent regényében is. Az *Un lugar sin culpa* (*Bűntelen hely*) helyszíne nem más, mint egy lakatlan sziget, ahova a főszereplő biológusnő menekül családi drámája elől, és ahol személyes emlékeit szeretné eltörölni. Delíriumából egy megfulladt lány holtteste zökkenti vissza a valóságba, akit hajón sodor a víz a sziget partjaihoz. Merino ezen kívül szintén az „egyperces” műfaj mestere, az utóbbi időben – Julia Otxoához hasonlóan – nagy mértékben hozzájárult a kispróza népszerűsítéséhez. Lássunk egy példát tőle: a guatemalai Augusto Monterroso híres „egymondatosának” („Amikor felébredt, a dinoszaurusz még ott volt.”) parafrazisaként így fogalmaz: „Mikor Augusto Monterroso fölébredt, dinoszaurusszá változott. »Rossz színben vagy« – mondta neki Gregor Samsa, aki szintén a konyhában volt.”

(Menczel Gabriella)

AZ ÖCSÉMRŐL, A PIROS KÉPŰ KISFIÚRÓL,
AKINEK SZEMEI MINDIG A MESSZESÉGBE NÉZTEK.

ÉS MÉG EGY DOLOGRÓL.

A FEKETE
CSÖNDRŐL.

FEKETE
CSÖND

CSÁTH GÉZA NOVELLÁJA ALAPJÁN
RAJZOLTA: LAKATOS ISTVÁN